

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **A. H.**, proti žalované: **Státní energetická inspekce, územní inspektorát pro Jihomoravský kraj**, se sídlem Opuštěná 4, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 11. 2012, č. j. 6 Ca 305/2008 – 15,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce a osvobození od soudních poplatků **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se o d m í t á .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením dne 6. 11. 2012, č. j. 6 Ca 305/2008 – 15, zamítl návrh žalobce (dále jen „stěžovatel“) na přerušení řízení o žalobě, odmítl návrh stěžovatele na uložení povinnosti Státní energetické inspekci, územnímu inspektorátu pro Jihomoravský kraj pokračovat v řízení ve věci č. j. 2330/07/062.101/Lo z moci úřední a rozhodl o vrácení zaplaceného soudního poplatku. V odůvodnění usnesení městský soud uvedl, že po podání žaloby vyzval stěžovatele k upřesnění, o jakou žalobu se jedná a jaký konečný návrh činí, protože vydání rozsudku ve znění, které požadoval stěžovatel, není ve správním soudnictví možné. Soud totiž není oprávněn ukládat správnímu orgánu povinnost pokračovat v určitém řízení z moci úřední. Z obsahu žaloby nebylo ani zcela zřejmé, zda se nejedná o žalobu na ochranu proti nečinnosti. Stěžovatel přesto, že byl poučen, jakým způsobem může soud v případě žaloby na ochranu proti nečinnosti rozhodnout, návrh petitu neupravil, pouze sdělil, že rozhodnutí bylo vydáno. Z tohoto sdělení městský soud dovodil, že stěžovatel skutečně zamýšlel podanou žalobou dosáhnout toho, k čemu není soud oprávněn. Vedle toho dospěl k závěru, že odpadl důvod pro zastavení řízení, na který stěžovatel poukazoval, neboť bylo již rozhodnuto o žalobě stěžovatele proti rozhodnutí Státní energetické inspekci, územního inspektorátu pro Jihomoravský kraj ze dne 9. 6. 2008, č. j. 631/08/90.212/Vo.

Proti tomuto usnesení městského soudu podal stěžovatel blanketní kasační stížnost a zároveň požádal o přidělení zástupce a osvobození od soudních poplatků s tím, že jedná podle čl. 23 Listiny základních práv a svobod a nebude se dále zadlužovat, aby si mohl zaplatit advokáta na obranu svého veřejného práva jako dlouhodobě nezaměstnaný. Dále stěžovatel požádal o prominutí zmeškání lhůty pro podání kasační stížnosti z důvodu onemocnění a odkázal na příloženou lékařskou zprávu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc městského soudu k dalšímu řízení.

Při úvaze o návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce vyšel Nejvyšší správní soud z účelu individuálního osvobození od soudních poplatků, kterým je zejména ochrana účastníka, který je v tíživých sociálních poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

Podle ust. § 35 odst. 8 věta první před středníkem s. ř. s. může předseda senátu na návrh ustanovit navrhovateli usnesením zástupce, jímž může být i advokát, jsou-li u navrhovatele předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

Podle ust. § 36 odst. 3 věta první až třetí s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

Podle citovaných ustanovení je rozhodnutí o tom, zda lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, vázáno na prokázání skutečnosti, že účastník řízení nemá dostatečné prostředky. Zároveň zde musí být zvlášť závažné důvody a návrh nesmí být zjevně neúspěšný. Proto je třeba, aby se soud posuzující existenci podmínek pro osvobození od soudních poplatků nejprve zabýval a vypořádal s otázkou zjevné neúspěšnosti tohoto návrhu a teprve poté přihlížel k majetkovým poměrům žadatele. Opačný postup, tj. primární prokazování nedostatku prostředků žadatelem a teprve následné zkoumání zjevné nedůvodnosti návrhu soudem, by totiž bylo v rozporu se smyslem tohoto ustanovení. Rozhodnutí o ustanovení zástupce je pak vázáno na splnění kumulativních podmínek uvedených v ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. První podmínka je odvislá od splnění předpokladů pro osvobození účastníka od soudních poplatků, což znamená, že doloží soudu nedostatek prostředků a že se nebude jednat o zjevně neúspěšný návrh. Druhá podmínka pak spočívá v tom, zda je zástupce třeba k ochraně práv navrhovatele. Proto i zde je třeba, aby se soud nejprve zabýval otázkou zjevné úspěšnosti (neúspěšnosti) tohoto návrhu.

Aby mohla být kasační stížnost úspěšná, musí být podána v zákonné lhůtě, neboť pouze v tomto případě může být soudem meritorně projednána. To podle ust. § 106 odst. 2 první věty s. ř. s. znamená, že musí být podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, a bylo-li vydáno opravné usnesení, běží tato lhůta znovu od doručení tohoto usnesení.

pokračování

Podle ust. § 40 odst. 2 s. ř. s. končí lhůta určená podle týdnů, měsíců nebo roků uplynutím dne, který se svým označením shoduje s dnem, který určil počátek lhůty. Není-li takový den v měsíci, končí lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce.

Podle ust. § 40 odst. 4 s. ř. s. je lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence anebo předáno orgánu, který má povinnost je doručit, nestanoví-li tento zákon jinak.

Podle obsahu soudního spisu bylo, že napadené usnesení městského soudu stěžovateli doručeno do vlastních rukou dne 12. 11. 2012. Posledním dnem lhůty k podání kasační stížnosti proti tomuto usnesení tak bylo pondělí 26. 11. 2012. Stěžovatel však podal kasační stížnost elektronicky dne 3. 12. 2012, tedy až po uplynutí lhůty k jejímu podání.

Ve správním soudnictví může být v odůvodněných případech (vážné omluvitelné důvody) na žádost zmeškání lhůty k provedení úkonu prominuto, avšak toto pravidlo není aplikovatelné na lhůtu pro podání správní žaloby a kasační stížnosti, neboť prominutí zmeškání lhůty pro jejich podání je výslovně vyloučeno v ust. § 72 odst. 4 a § 106 odst. 2 s. ř. s. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu „(j)e-li žaloba podána opožděně, nemůže soud zkoumat, z jakých důvodů nebyla dodržena lhůta k podání žaloby, v důsledku jakých skutečností došlo k překročení lhůty, či kdo zmeškání lhůty zavinil. Soud nemůže svým rozhodnutím zmeškání lhůty prominout a žalobou napadené rozhodnutí věcně přezkoumat“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, č. j. 1 Ads 4/2004 – 57, www.nssoud.cz). „Předseda senátu nemůže vyhovět žádosti o prominutí zmeškání lhůty k provedení úkonu, je-li žádáno prominutí zmeškání lhůty pro podání žaloby. Lhůta pro podání žaloby je zákonnou procesní lhůtou s propadnými účinky, jejíž nedodržení má za následek ztrátu možnosti tento procesní úkon s úspěchem provést. Ustanovení § 72 odst. 4 s. ř. s., dle kterého zmeškání lhůty pro podání žaloby nelze prominout, má povahu speciálního ustanovení vůči § 40 odst. 5 s. ř. s.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2005, č. j. 5 Azs 317/2004 – 56, www.nssoud.cz). Rovněž ve vztahu ke lhůtě pro podání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud opakovaně judikoval, že tuto lhůtu je nutno dodržet a její zmeškání nelze prominout, a to ani z důvodu nemoci stěžovatele nebo jeho právního zástupce (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 9/2003 – 37, publ. pod č. 68/2004 Sb. NSS, ze dne 15. 10. 2003, č. j. 5 Azs 8/2003 – 34, ze dne 11. 5. 2005, č. j. 3 Ads 4/2005 – 56, ze dne 25. 5. 2007 č. j. 4 Ans 3/2007 – 54, ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 41/2011 – 80, nebo ze dne 29. 3. 2012, 5 Azs 4/2012 – 7, všechny na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud připustil, že v některých případech by nemožnost prominutí lhůty pro podání žaloby mohla způsobit přílišnou tvrdost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 As 61/2007 – 45, www.nssoud.cz). Tento závěr nepochybně platí i pro kasační stížnost. Může se jednat o případy, kdy nemožnost podat žalobu nebo kasační stížnost má objektivně povahu absolutní fyzické nemožnosti na straně stěžovatele. V dané věci stěžovatel k prokázání nemožnosti podat kasační stížnost v zákonné lhůtě doložil potvrzení o pracovní neschopnosti od 22. 11. do 30. 11. 2012 pro akutní onemocnění. Podle názoru Nejvyššího správního soudu se nejedná o překážku

takové intenzity, aby zcela znemožnila podání kasační stížnosti a v jejímž důsledku by mohlo dojít k zásahu do práva stěžovatele na přístup k soudu a k odepření spravedlnosti.

Opožděně podanou kasační stížnost pak lze podřadit pod pojem návrhu, který nemůže být zjevně úspěšný ve smyslu ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., jak vyplývá i z judikатурních závěrů, které Nejvyšší správní soud podrobně shrnul v rozsudku ze dne 29. 6. 2011, č. j. 1 As 51/2011 – 135, www.nssoud.cz, v němž uvedl: „Uvedenému pojmu lze proto podřadit takové návrhy, jejichž neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjiitelná. Takovým „zjevně neúspěšným návrhem“ může být např. opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení, povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušování řízení. Naproti tomu o „zjevně neúspěšný návrh“ nejde tehdy, je-li „zjevnost“ závislá na předběžném zkoumání a posouzení povahy návrhu. (...) Existuje-li ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (či rozhodnutí rozšířeného senátu) poskytující zcela jednoznačné závěry o nemožnosti samotného soudního přezkumu určitého typu úkonu správního úkonu, lze pak žalobu napadající takový úkon považovat za zjevně neúspěšný návrh.“

Protože kasační stížnost je zjevně neúspěšná, nesplňuje stěžovatel podmínky pro osvobození od poplatků podle ust. § 36 odst. 6 s. ř. s. a v důsledku toho ani podmínky pro ustanovení zástupce podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud návrh na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl.

Protože kasační stížnost byla podána opožděně, Nejvyšší správní soud ji podle ust. § 46 odst. 1 písm. b) za použití § 120 s. ř. s. odmítl.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 60 odst. 3 za použití § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 11. ledna 2013

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu